JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
F. G. JACOBS
7 päivänä maaliskuuta 2002 [1]

1. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa tarkastuslautakunta (Suomi) on esittänyt kysymyksiä erityisesti asetuksen N:o 1408/71 [2] 4 artiklan 1 kohdan h alakohdan ja 73 artiklan tulkinnasta.

Asiassa merkityksellinen lainsäädäntö

Euroopan yhteisön lainsäädäntö

3. Asetuksen N:o 1408/71 aineellinen soveltamisala on määritelty asetuksen 4 artiklassa. Asetuksen 4 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaan "tätä asetusta sovelletaan kaikkeen lainsäädäntöön, joka koskee — — perhe-etuuksia". Asetuksen 4 artiklan 4 kohdan mukaan tätä asetusta ei sovelleta "sosiaalihuoltoon ja lääkinnälliseen huoltoon".

2. Keskeisenä kysymyksenä tässä asiassa on se, onko lasten kotihoidon tukea, johon vanhemmilla on Suomen lainsäädännön mukaan oikeus siinä tilanteessa, että he eivät valitse lainsäädännössä taattua kunnallista päivähoitopaikkaa, pidettävä asetuksessa tarkoitettuna perhe-etuutena.

4. Kyseisen asetuksen 1 artiklan u alakohdan i alakohdassa säädetään seuraavaa:

"'Perhe-etuuksilla' tarkoitetaan kaikkia luontois- tai rahaetuuksia, jotka on tarkoitettu korvaamaan perhekustannuksia 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitetun lainsäädännön mukaisesti, lukuun ottamatta liitteessä II mainittuja erityisiä syntymä- tai adoptioavustuksia."

1 — Alkuperäinen kieli: englanti.

2 — Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2), jota on myöhemmin muutettu useasti. Viimeinen kodifioitu versio sisältyy sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta ja saattamisesta ajan tasalle 2 päivänä joulukuuta 1996 annettuun neuvoston asetukseen (EY) N:o 118/97 (EYVL 1997, L 28, s. 1).

5. Asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltion alueella toimivan yrityksen palveluksessa tavallisesti työskentelevään henkilöön, jonka tämä yritys lähettää toisen jäsenvaltion alueelle suorittamaan siellä työtä tämän yrityksen palveluksessa, sovelletaan edelleen ensiksi mainitun valtion lainsäädäntöä edellyttäen, että tämän työskentelyn arvioitu kesto ei ole enempää kuin 12 kuukautta ja että häntä ei lähetetä korvaamaan toista työntekijää, jonka komennus on päättynyt."

6. Asetuksen N:o 1408/71 73 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Palkatulla työntekijällä tai itsenäisellä ammatinharjoittajalla, johon sovelletaan jäsenvaltion lainsäädäntöä, on toisessa jäsenvaltiossa asuvien perheenjäsentensä osalta oikeus perhe-etuuksiin, joista säädetään ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännössä, niin kuin he asuisivat tässä valtiossa, jollei liitteen IV säännöksistä muuta johdu."

7. Asetuksen N:o 1408/71 75 artiklan 1 kohdan nojalla perhe-etuuksia annetaan 73 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa sen valtion toimivaltaisesta laitoksesta, jonka lainsäädäntöä palkattuun työntekijään tai itsenäiseen ammatinharjoittajaan sovelletaan, tällaisten laitosten soveltamien säännösten mukaan riippumatta siitä, asuuko tai oleskeleeko luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jolle sellaisia etuuksia maksetaan, toimivaltaisen valtion tai toisen jäsenvaltion alueella tai onko sillä siinä toimipaikka.

8. Asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdan mukaan asetusta N:o 1408/71 sovelletaan "maksuihin perustumattomiin erityisetuuksiin, jotka annetaan muun kuin 1 kohdassa tarkoitetun lainsäädännön tai järjestelmän perusteella, tai jotka on suljettu 4 kohdan nojalla soveltamisalan ulkopuolelle, jos tällaiset etuudet on tarkoitettu — — antamaan lisä-, korvaavaa tai täydentävää turvaa sellaista tapahtumaa vastaan, joka kuuluu 1 kohdan a—h alakohdassa tarkoitettuihin sosiaaliturvan aloihin".

9. Asetuksen N:o 1408/71 10 a artiklan 1 kohdassa säädetään, siltä osin kuin sillä on merkitystä nyt käsiteltävänä olevan asian kannalta, että "henkilöille, joihin tätä asetusta sovelletaan, myönnetään 4 artiklan 2 a kohdassa tarkoitettuja maksuihin perustumattomia rahallisia erityisetuuksia yksinomaan sen jäsenvaltion alueella ja kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jonka alueella he asuvat, edellyttäen, että nämä etuudet on lueteltu liitteessä II a".

Suomen lainsäädäntö

10. Lasten päivähoidosta annetun lain (36/1973) mukaan lasten vanhemmat tai muut huoltajat voivat saada lapselle päivähoitopaikan sen ajan päätyttyä, jolta voidaan suorittaa äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa, siihen saakka, kunnes lapsi tulee oppivelvolliseksi. Kunnan on huolehdittava siitä, että lapsen päivähoitoa on saatavissa siinä laajuudessa kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.[3] Kyseisen lain 11 a §:n 2 momentin mukaan, sellaisena kuin sitä on muutettu, vanhemmilla, jotka eivät valitse 11 a §:n 1 momentin mukaista päivähoitopaikkaa, on oikeus lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996; jäljempänä tukilaki) mukaiseen tukeen.[4]

11. Tukilain 1 §:n mukaan kyseisessä laissa säädetään oikeudesta lasten päivähoitopaikalle vaihtoehtoiseen lapsen hoidon järjestämiseksi suoritettavaan taloudelliseen tukeen. Tässä laissa säädetyn taloudellisen tuen kaksi eri muotoa ovat lasten kotihoidon tuki ja yksityisen hoidon tuki. Nyt esillä olevassa asiassa on kyse oikeudesta lasten kotihoidon tukeen.

12. Tukilain 2 §:n mukaan lasten kotihoidon tuella tarkoitetaan lapsen hoidon järjestämiseksi vanhemmalle tai muulle huoltajalle suoritettavaa tukea, johon kuuluu hoitoraha ja tuloista riippuva hoitolisä. Hoitoraha maksetaan perheen kustakin lapsesta, ja sen suuruus vaihtelee lapsen iän perusteella. Hoitolisä maksetaan vain perheen yhdestä lapsesta. Se maksetaan täysimääräisenä, jos perheen kuukausitulot eivät ylitä perheen koon mukaan määräytyvää, tukilain 5 §:ssä säädettyä tulorajaa. Jos perheen tulot ylittävät tämän rajan, hoitolisän määrää alennetaan vastaavasti.

13. Tukilain 20 §:n nojalla kunta voi hoitorahan ja hoitolisän lisäksi maksaa täydentävää tukea eli kunnallista lisää.

3 — Kyseisen lain 11 §:n 1 momentti ja 11 a §:n 1 momentti.

4 — Tällä lailla korvattiin vuoden 1993 laki lasten kotihoidon tuesta siten, että muutos tuli voimaan elokuussa 1997.

14. Tukilain 3 §:n 1 momentissa, jota sovelletaan kotihoidon tukeen ja yksityisen hoidon tukeen, säädetään seuraavaa: "Tässä laissa tarkoitetun tuen saamisen edellytyksenä on, että lapsen vanhemmat tai muut huoltajat eivät valitse lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n 1 momentin mukaista päivähoitopaikkaa ja että lapsi tosiasiallisesti asuu Suomessa."

15. Tuki maksetaan kuitenkin riippumatta siitä, hoitaako lasta jompikumpi lapsen vanhemmista tai hoidetaanko lasta kotona. Tukea voidaan näin ollen maksaa esimerkiksi silloin, jos lapsi on hoidossa yksityisessä päiväkodissa tai jos lasta hoitaa kotona joku muu henkilö kuin lapsen vanhemmat. Yleensä tuki maksetaan lasta hoitavalle vanhemmalle tai muulle huoltajalle.

16. Tukilain 8 §:n mukaan lasten kotihoidon tuen maksaa kansaneläkelaitos. Tukilain 9 §:n mukaan kunta korvaa tämän lain nojalla maksetusta tuesta kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset.

Tosiseikat ja esitetyt kysymykset

17. Tosiseikat, sellaisina kuin ne on esitetty ennakkoratkaisupyynnössä, voidaan lyhyesti esittää seuraavasti.

18. Päivikki Maaheimo, pääasian muutoksenhakija, on Suomen kansalainen. Hän on naimisissa Suomen kansalaisen kanssa. Hän on hoitanut lastaan kotona hoitovapaan turvin. Maaheimolle on tukilain nojalla maksettu 8.1.1998 lähtien lasten kotihoidon tukea. Päivikki Maaheimon puoliso Hannu Maaheimo on 1.5.1998—30.4.1999 työskennellyt Saksassa lähetettynä työntekijänä. Päivikki Maaheimo on muuttanut lapsineen väliaikaisesti puolisonsa luokse Saksaan ajaksi 10.7.1998—31.3.1999. Tämän ajanjakson ajan koko perhe kuului Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin.

19. Kansaneläkelaitos on 27.8.1998 tekemällään päätöksellä lakkauttanut lasten kotihoidon tuen maksamisen Maaheimolle 10.8.1998 lukien sillä perusteella, että Maaheimon lapsi ei enää asunut Suomessa, vaikka tukilain 3 §:n 1 momentissa edellytetään Suomessa asumista.

20. Päivikki Maaheimo haki tähän päätökseen muutosta Etelä-Suomen sosiaalivakuutuslautakunnalta, joka hylkäsi valituksen 1.3.1999 tekemällään päätöksellä. Maaheimo on hakenut tähän päätökseen muutosta tarkastuslautakunnalta 31.3.1999 ja vaatinut, että sosiaalivakuutuslautakunnan päätös on kumottava ja että kansaneläkelaitos on velvoitettava jatkamaan tuen maksamista.

21. Päivikki Maaheimo on tarkastuslautakunnassa esittänyt, että tuen maksamisen lakkauttaminen oli asetuksen N:o 1408/71 vastaista. Hän on väittänyt, että kotihoidon tuen lakkauttaminen väliaikaisen Saksassa asumisen perusteella silloin, kun henkilö on vakuutettu Suomessa, on merkittävä taloudellinen este vapaalle liikkumiselle ja vapaalle oleskelulle Euroopan yhteisön alueella ja sellaisena asetuksen N:o 1408/71 hengen vastainen ja että lasten kotihoidon tukea on pidettävä asetuksen 4 artiklassa tarkoitettuna perhe-etuutena.

22. Kansaneläkelaitos on vastannut näihin väitteisiin esittämällä, että lasten kotihoidon tuki (ja yksityisen hoidon tuki) on asetuksen N:o 1408/71 soveltamisalan ulkopuolelle jäävä sosiaalihuoltoetuus, joka voidaan tukilain nojalla maksaa ainoastaan tosiasiallisesti Suomessa asuvasta lapsesta.

23. Koska tarkastuslautakunta on katsonut, että asiassa on noussut esille yhteisön oikeutta koskevia kysymyksiä, se on lykännyt asian käsittelyä ja esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukainen lasten kotihoidon tuki sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin asetus on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2 päivänä kesäkuuta 1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83 ja muutettuna 30 päivänä lokakuuta 1989 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3427/89, 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettu perhe-etuus?

2) Jos se on, velvoittaako asetuksen 1408/71 73 artikla yhdessä 75 artiklan kanssa, ottaen huomioon myös asetuksen 1408/71 10 a artiklan ja sen, että lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettua lakia ei ole mainittu asetuksen liitteessä II a, maksamaan lasten kotihoidon tukea toiseen jäsenvaltioon väliaikaisesti lähetetyn työntekijän perheen mukana olevasta lapsesta siinäkin tapauksessa, että kansallisessa lainsäädännössä etuuden saamisen edellytyksenä oleva asumista koskeva ehto ei täyty, minkä seurauksena myöskään laissa tarkoitettua valintaa kunnan järjestämän päivähoitopaikan ja lasten kotihoidon tuen välillä ei ole mahdollista tehdä tai sitä ei ole tosiasiallisesti tehty?

3) Jos se ei kuulu, velvoittavatko muut yhteisön oikeuden säännökset tai määräykset maksamaan lasten kotihoidon tukea 2 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa?"

24. Suomen hallitus ja komissio ovat esittäneet asiassa kirjallisia ja suullisia huomautuksia.

Ensimmäinen kysymys

25. Ensimmäisellä kysymyksellään, joka koskee asetuksen N:o 1408/71 aineellista soveltamisalaa, kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko lasten kotihoidon tuesta annetun lain mukaista lasten kotihoidon tukea pidettävä asetuksen 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettuna perhe-etuutena.

26. Yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti todennut, että erottelu asetuksen N:o 1408/71 soveltamisalaan kuuluviin ja sen soveltamisalan ulkopuolelle jääviin etuuksiin tehdään kunkin etuuden tunnusomaisten ominaisuuksien, erityisesti etuuden tarkoituksen ja myöntämisedellytysten, perusteella eikä sen perusteella, luokitellaanko se kansallisessa lainsäädännössä sosiaaliturvaetuudeksi vai ei.[5] Tältä osin oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että etuutta voidaan pitää sosiaaliturvaetuutena ainoastaan, jos se ensinnäkin myönnetään laissa määritellyissä tilanteissa ilman henkilökohtaisten tarpeiden yksilöllistä ja harkinnanvaraista huomioon ottamista ja jos se toiseksi liittyy johonkin asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti mainittuun vakuutustapahtumaan.[6]

5 — Ks. asia C-85/99, Offermans, tuomio 15.3.2001 (Kok. 2001, s. I-2261, 27 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö).

6 — Ks. edellisessä alaviitteessä mainitun tuomion 28 kohta.

27. Erityisesti on todettava, että yhteisöjen tuomioistuin katsoi yhdistetyissä asioissa C-245/94 ja C-312/94, Hoever ja Zachow, [7] että Saksan Bundeserziehungsgeldgesetzissä (kotihoidon tuesta ja hoitovapaasta annettu liittovaltion laki) säädettyä kotihoidon tukea (Erziehungsgeld) on pidettävä asetuksessa N:o 1408/71 tarkoitettuna perhe-etuutena. Yhteisöjen tuomioistuin korosti, että saksalaista tukea, joka myönnetään tietyt objektiiviset edellytykset täyttäville henkilöille automaattisesti ilman henkilökohtaisten tarpeiden yksilöllistä ja harkinnanvaraista huomioon ottamista, maksetaan ainoastaan, jos asianomaisen henkilön perheessä on yksi tai useampi lapsi; että sen suuruus vaihtelee osittain lasten iän ja lukumäärän sekä myös vanhempien tulojen perusteella; että se on tarkoitettu palkkioksi lapsen hoidosta ja että sillä on tarkoitus korvata lapsen hoidosta ja kasvatuksesta aiheutuneita muita kuluja ja tarpeen vaatiessa keventää taloudellista rasitusta, joka aiheutuu siitä, että on luovuttu kokopäiväisestä työstä saatavasta tulosta. [8]

28. Nyt esillä olevassa asiassa ei ole kiistetty sitä, että lasten kotihoidon tukea koskevissa säännöksissä myönnetään lainsäädännössä määritelty oikeus ja että kyseinen tuki myönnetään tietyt objektiiviset kriteerit täyttäville henkilöille automaattisesti ilman henkilökohtaisten tarpeiden yksilöllistä ja harkinnanvaraista huomioon ottamista. Tämä koskee erityisesti tukilain 2 §:n nojalla myönnettävää hoitorahaa ja hoitolisää. Tässä yhteydessä on huomattava, että vaikka hoitolisän myöntäminen riippuu tuloista, se myönnetään kaikille vanhemmille, jotka hakevat sitä ja jotka täyttävät tukilaissa säädetyn perheen tuloja koskevan objektiivisen kriteerin.

29. Erimielisyys vallitsee sen sijaan siitä, liittyykö kyseessä oleva tuki johonkin asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdassa lueteltuihin vakuutustapahtumiin. Komission mukaan tuki on olennaisilta osin samankaltainen kuin yhdistetyissä asioissa Hoever ja Zachow kyseessä ollut tuki, ja sitä on pidettävä 1 artiklan u alakohdan i alakohdassa tarkoitettuna etuutena, joka on tarkoitettu korvaamaan perhekustannuksia. Suomen hallitus ei hyväksy tätä päätelmää. Se esittää, että kyseessä olevaa tukea on pidettävä asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuna sosiaalihuoltoetuutena.

30. Tältä osin Suomen hallitus korostaa ensinnäkin sitä, että tuki on osa yleistä järjestelmää, josta säädetään Suomen lainsäädännössä, jossa tarjotaan vanhemmille mahdollisuus valita kunnan järjestämän päivähoitopaikan — joka on sosiaalipalvelu — ja lasten kotihoidon tuen välillä. Järjestelmällä tähdätään lasten päivähoidon järjestämiseen Suomessa ja tarjoamaan vanhemmille todellinen valintamahdollisuus sen suhteen, kuinka he ha-

7 — Yhdistetyt asiat C-245/94 ja C-312/94, Hoever ja Zachow, tuomio 10.10.1996 (Kok. 1996, s. I-4895).

8 — Ks. myös asia C-85/96, Martínez Sala, tuomio 12.5.1998 (Kok. 1998, s. I-2691, 22—24 kohta) ja asia C-275/96, Kuusijärvi, tuomio 11.6.1998 (Kok. 1998, s. I-3419, 60 kohta).

luavat lapsiaan hoidettavan. Toisin kuin yhdistetyissä asioissa Hoever ja Zachow kyseessä ollut saksalainen tuki, järjestelmä ei ole tarkoitettu perhekustannuksia varten siten, että siinä maksettaisiin palkkiota vanhemmille lasten hoidosta tai korvausta ansionmenetyksestä. Lasten kotihoidon tuen saaminen ei nimittäin edellytä, että vanhempi itse hoitaisi lasta tai että hän lopettaisi työskentelyn tai muuten luopuisi tuloista.

31. Suomen hallitus korostaa myös, että juuri perheen kotikunnan velvollisuutena on järjestää kunnalliset päivähoitopaikat ja että kyseinen kunta rahoittaa vanhemmille maksettavan lasten kotihoidon tuen. Kun otetaan huomioon se läheinen yhteys, joka Suomen lainsäädännössä vallitsee kunnan järjestämän päivähoitopaikan ja lasten kotihoidon tuen myöntämisen välillä, näiden kahden on katsottava muodostavan kokonaisuuden luokiteltaessa niitä asetuksen N:o 1408/71 soveltamista varten, ja molempien myöntämisedellytysten on oltava samat. Niinpä koska oikeus kunnan järjestämään päivähoitopaikkaan edellyttää asuinpaikkaedellyksen täyttämistä, myös kyseisen tuen myöntämiselle on asetettava tämä edellytys.

32. Nämä perustelut eivät mielestäni ole vakuuttavia.

33. On palautettava mieliin, että asiassa Offermans [9] yhteisöjen tuomioistuin totesi, että "asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan u alakohdan i alakohdassa käytettyä ilmaisua 'korvaamaan perhekustannuksia' on tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan erityisesti julkisista varoista annettua avustusta perheen menoihin lasten huollosta (Unterhalt) aiheutuvien kustannusten keventämiseksi". [10] Yhteisöjen tuomioistuin korosti, että "tällaisten perhekustannusten korvaaminen on yhteensopiva asetuksen N:o 1408/71 ensimmäisessä perustelukappaleessa tarkoitettujen päämäärien eli oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen käyttäneiden henkilöiden elintason ja työolojen parantumisen kanssa". [11]

34. Tukilain 1 §:n mukaan kyseisessä laissa säädetään oikeudesta lapsen hoidon järjestämiseksi suoritettavaan taloudelliseen tukeen. Tästä sanamuodosta ilmenee, että lailla on tarkoitus korvata — ja sillä tosiaan korvataankin — kustannuksia, joita aiheutuu siitä, että joku kolmas (yksityinen päiväkoti tai perhepäivähoitaja) hoitaa lasta, ja tarpeen vaatiessa keventää sille vanhemmalle aiheutuvaa taloudellista rasitusta, joka luopuu kokopäiväisestä työstä saatavasta tulosta hoitaakseen lasta, siten, että laissa annetaan vanhemmille taloudellinen vapaus valita sellainen päivähoitotapa, jonka he katsovat lastensa osalta asianmukaisimmaksi.

9 — Mainittu edellä alaviitteessä 5.

10 — Tuomion 41 kohta. Ks. myös asia C-255/99, Humer, tuomio 5.2.2002, Kok. 2002, s. I-1205, 31 kohta.

11 — Tuomion 40 kohta.

35. Sitä, että perhekustannusten ja kyseessä olevan tuen välillä on yhteys, vahvistavat tukilain ne säännökset, joissa säädetään tuen myöntämisedellytyksistä. Tuki näet maksetaan ainoastaan, jos asianomaisen henkilön perheessä on yksi tai useampi lapsi, ja tuen suuruus vaihtelee lasten iän ja lukumäärän sekä vanhempien tulojen perusteella.

36. Lisäksi asetuksen 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitetuilla perhe-etuuksilla voi olla useampi kuin yksi tarkoitus. Jotta kansallisen lainsäädännön mukainen etuus kuuluisi 4 artiklan 1 kohdan h alakohdan soveltamisalaan, riittää, että yksi sen tarkoituksista on perhekustannusten korvaaminen. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa C-78/91, Hughes, [12] että Pohjois-Irlannissa maksettavalla *family credit*illä oli kaksi tehtävää:

"ensinnäkin, — — se kannustaa matalapalkkaisia työntekijöitä jatkamaan työskentelyä; sen toisena tarkoituksena on korvata perhekustannuksia, mikä käy selvästi ilmi erityisesti siitä, että sitä maksetaan ainoastaan, jos hakijan perheessä on yksi tai useampia lapsia, ja siitä, että etuuden määrä riippuu lasten iästä. *Family credit*in kaltaisen etuuden on nimenomaan tämän toisen tehtävän perusteella katsottava kuuluvan perhe-etuuksiin — — ." [13]

37. Näin ollen kyseisen tuki ei jää asetuksen aineellisen soveltamisalan ulkopuolelle pelkästään sen takia, että tässä asiassa kyseessä olevalla tuella tähdätään lasten päivähoidon järjestämiseen Suomessa, mitä Suomen hallitus korostaa.

38. Suomen hallituksen esittämän toisen perustelun osalta voidaan todeta, että kunnallisen päivähoidon, joka — ilmeisen riidattomasti — on sosiaalipalvelu, ja niiden edellytysten välillä, joiden täyttyessä lasten kotihoidon tukea myönnetään Suomen lainsäädännön perusteella, on yhteys. Tämän lainsäädännön perusteella on kuitenkin selvää, että vanhemmat voivat vapaasti valita kunnallisen päivähoitopaikan ja kyseisen tuen välillä. Suullisessa istunnossa esitettyjen selvitysten mukaan vanhemmat näet voivat muuttaa kunnallisen päivähoidon ja lasten kotihoidon tuen välillä tekemäänsä valintaa sinä aikana, jona he ovat tukeen oikeutettuja. Oikeus lasten kotihoidon tukeen ei näin ollen ole — kuten komissio korostaa — millään tavoin toissijainen sille, että ensin olisi tehty kunnallista päivähoitopaikkaa kos-

12 — Asia C-78/91, Hughes, tuomio 16.7.1992 (Kok. 1992, s. I-4839).

13 — Tuomion 19 ja 20 kohta. Ks. myös julkisasiamies van Gervenin ratkaisuehdotuksen 6 kohta.

keva hakemus, tai riippuvainen siitä. Kaikilla vanhemmilla on Suomen lainsäädännön mukaan tämä oikeus riippumatta oikeudesta kunnan järjestämään päivähoitopaikkaan. En näin ollen voi hyväksyä Suomen hallituksen väitettä siitä, että kyseinen tuki olisi sosiaalihuoltojärjestelmän kiinteä ja täysin erottamaton osa. Mielestäni tukea on arvioitava erillisenä etuutena ja sitä on näin ollen sen tarkoituksen ja vaikutuksen perusteella pidettävä asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan u alakohdan i alakohdassa tarkoitettuna etuutena, joka on tarkoitettu korvaamaan perhekustannuksia.

39. Näiden syiden perusteella katson, että suomalainen lasten kotihoidon tuki on asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettu perhe-etuus.

Toinen kysymys

40. Toisella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, estävätkö asetuksen N:o 1408/71 säännökset asettamasta asumisedellytyksen täyttymistä edellytykseksi sille, että lasten kotihoidon tukea maksetaan toiseen jäsenvaltioon väliaikaisesti lähetettyjen työntekijöiden lapsista.

41. Vastaus tähän kysymykseen ilmenee asetuksen 73 artiklasta, sellaisena kuin sitä on tulkittu yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä.

42. Yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti todennut, [14] että asetuksen 73 artiklalla annetaan työntekijälle, johon sovelletaan muun kuin sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jossa hänen perheenjäsenensä asuvat, todellinen oikeus saada sovellettavan lainsäädännön mukaisia perhe-etuuksia. Tätä oikeutta ei voida evätä soveltamalla tässä lainsäädännössä olevaa säännöstä, jonka mukaan perhe-etuuksia ei myönnetä henkilöille, jotka eivät asu kyseisessä jäsenvaltiossa. [15] Oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu lisäksi, että 73 artiklaa voidaan soveltaa myös työntekijään, joka elää perheensä kanssa muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jonka lainsäädäntöä häneen sovelletaan. [16]

14 — Ks. asia 101/83, Brusse, tuomio 17.5.1984 (Kok. 1984, s. 2223, 30 kohta) ja edellä alaviitteessä 8 mainittu asia Kuusijärvi, tuomion 68 kohta.

15 — Ibidem. Ks. myös asia C-21/93, Imbernon-Martínez, tuomio 5.10.1995 (Kok. 1995, s. I-2821, 22 kohta).

16 — Ks. edellä alaviitteessä 8 mainittu asia Kuusijärvi, tuomion 69 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö.

43. Mielestäni ei ole epäilystäkään siitä, että tätä oikeuskäytäntöä olisi sovellettava sellaisen lähetetyn työntekijän tilanteeseen, joka asuu perheensä kanssa pituudeltaan rajatun ajan jossain toisessa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa hän perheineen asuu vakituisesti, ja joka — asetuksen 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti — edelleenkin kuuluu viimeksi mainitun valtion sosiaaliturvalainsäädännön alaisuuteen.

44. Kuten komissio huomauttaa, tällainen tulkinta on sopusoinnussa 73 artiklan sanamuodon ja tarkoituksen kanssa; kyseisen artiklan tarkoituksenahan on, kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut, "estää juuri se, että jäsenvaltio voisi asettaa perhe-etuuksien myöntämisen tai määrän riippumaan siitä, että työntekijän perheenjäsenet asuvat etuudet maksavassa jäsenvaltiossa, jotteivät yhteisön työntekijät luovu käyttämästä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen". [17]

45. Lisäksi tällainen tulkinta on sopusoinnussa 75 artiklan 1 kohdan kanssa. Kyseisen kohdan mukaan perhe-etuuksia annetaan 73 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa sen valtion toimivaltaisesta laitoksesta, jonka lainsäädäntöä palkattuun työntekijään tai itsenäiseen ammatinharjoittajaan sovelletaan, tällaisten laitosten soveltamien säännösten mukaan riippumatta siitä, asuuko tai oleskeleeko luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jolle sellaisia etuuksia maksetaan, toimivaltaisen valtion tai toisen jäsenvaltion alueella tai onko sillä siinä toimipaikka.

46. Voidaan vielä lisätä, että tukilakia ei mainita asetuksen liitteessä II a. Asetuksen 4 artiklan 2 a kohdassa ja 10 a artiklan 1 kohdassa [18] asetetuilla säännöillä ei näin ollen ole missään tapauksessa merkitystä nyt käsiteltävänä olevan asian kannalta.

Kolmas kysymys

47. Ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus huomioon ottaen yhteisöjen tuomioistuimen ei ole tarpeen vastata kolmanteen kysymykseen.

17 — Asia C-266/95, Merino García, tuomio 12.6.1997 (Kok. 1997, s. I-3279, 28 kohta).

18 — Ks. edellä 9 kohta.

Ratkaisuehdotus

48. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että tarkastuslautakunnan esittämiin kysymyksiin vastattaisiin seuraavasti:

1) Suomalaisessa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetussa laissa säädetyn lasten kotihoidon tuen kaltaista tukea, joka automaattisesti myönnetään tietyt objektiiviset kriteerit täyttäville henkilöille ilman henkilökohtaisten tarpeiden yksilöllistä ja harkinnanvaraista huomioon ottamista ja joka on tarkoitettu korvaamaan lasten hoidosta aiheutuvia kustannuksia, on pidettävä sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettuna perhe-etuutena.

2) Jos palkkatyössä olevaan henkilöön sovelletaan tietyn jäsenvaltion lainsäädäntöä asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan perusteella sen takia, että hän on lähetetty työntekijä, ja hän asuu jossain toisessa jäsenvaltiossa komennuksen takia, hänen puolisollaan on asetuksen 73 artiklan nojalla oikeus saada ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyä lasten kotihoidon tuen kaltaista perhe-etuutta.